

המגמה לספרות עברית

המגמה בנויה משלושה מדורים עיקריים:

1. ספרות המדרש, האגדה והספרות העממית:

במדור הספרות העממית נלמדות יצירות מן הספרות העממית לדורותיה. נבחנת הפואטיקה של הספרות העממית והסוגות השונות כמו המיתוס, האגדה, המעשיה ועוד. כמו כן, נידונות גישות מחקר שונות כמו הגישה ההשוואתית, הגישה הפורמליסטית, הגישה הסטרוקטורליסטית ועוד.

במדור האגדה נלמדות היצירות הספרותיות של תקופת חז"ל, מן המאות הראשונות לספירה. אלה כוללות קטעי פרשנות קדומה למקרא (המדרש), וכן סיפורים, משלים ודברי חכמה (האגדה) שנדרשו ונלמדו בבית הכנסת ובבית המדרש. מטרת הלימודים במדור היא להקנות לתלמידים את הכרת צורתה ותכניה של ספרות זו, תוך הערכה של מקומה בתהליכים היסטוריים, ספרותיים ומחשבתיים של תרבות עם ישראל "בעת העתיקה".

2. ספרות ימי-הביניים:

במדור ספרות ימי הביניים נערוך היכרות עם הספרות העברית העשירה שנכתבה מאז המאה החמישית ועד המאה החמש-עשרה בספרד, בפרובאנס, באיטליה ובארצות המזרח. בהשפעת הסביבה התרבותית שבה חיו, העמידו היוצרים היהודיים יצירה עברית רב-תרבותית, מגוונת וענפה, ששימשה כמבע עקבי, חי ותוסס לרחשי העם והיחיד. הספרות העברית ליוותה בימי הביניים את היהודי המשכיל כחלק מהכשרתו התרבותית, ובאה לידי ביטוי מעשי הן בבתי-הכנסת והן במשתאות החצר. תכניה של ספרות זו וסוגותיה משתרעים מן הפיוט המזרחי הקדום בארץ ישראל הביזנטית, דרך שירת 'תור הזהב' המקושטת באנדלוסיה המוסלמית ועד ספרות הפרוזה החרוזה בספרד הנוצרית, שתכניה נועזים, משעשעים וסטיריים כאחד. מתוך קריאה ספרותית ביקורתית ביצירות התקופה נתוודע למבחר יוצרים, לסוגות, לתכנים, לצורות ולמטרות הכתיבה; נכיר את הרקע התרבותי, הפוליטי והחברתי שאפשר את התגבשות היצירה העברית בימי-הביניים, ונבחן את הקונבנציה, את הייחוד ואת הזיקות שבין הספרות העברית לבין הספרויות המוסלמית והנוצרית, כמו גם, בינה לבין המציאות החברתית וההיסטורית.

3. הספרות העברית החדשה:

במדור הספרות העברית החדשה אנו מציעים התבוננות מעמיקה בקורפוס עשיר של יצירות מן השירה, הדרמה, והפרוזה העברית שנכתבו משלהי המאה התשע עשרה ועד ימינו אלה. התמטיקה והפואטיקה (תכנים וצורות) המגוונות העולות ממגוון הטקסטים נוגעת בשני צירים ראשיים. מצד אחד ליווי תהליך התחייה הלאומית, כמו גם ביקורת עליה, ומן הצד השני ביטוי לנפש היחיד ולבטיו. ייחודה של הספרות העברית בצד נושאים אוניברסליים ודרכי מבע המשותפים לה ולכל הספרויות יעמדו לנגד עינינו בדיונים בטקסטים העבריים. כמו כן נעסוק בגישות מחקר שונות בדגש על דרכי פרשנות המתחדשות.